

Omul care vorbește

La Iași trăiește omul care vorbește în șoaptă. Are un aer hieratic, dar, blajin, ceva de călugăr franciscan care vorbește cu păsările. În apropierea lui te simți vinovat pentru toate păcatele, inclusiv (sau, mai ales) pentru acela de a vorbi prea tare, de a ridica vocea peste ceilalți, de a te face auzit, ascultat, urmat. După ce îl auzi vorbind pe Florin Faifer, simți nevoia, câteva zile, să vorbești mai încet. Ți dai seama că ești ascultat cu mai multă atenție când vorbești în șoaptă decât atunci când vrei cu tot dinadinsul să fii ascultat. Chiar cărțile lui Florin Faifer ne vorbesc în șoaptă dar au *sound* fin, ironic și, nu o dată malițios. Aici poate fi luat în discuție și caracterul „sfios” al persoanei, cu totul inexplicabil, de altfel, pentru că Florin Faifer este, în materie de istorie literară, urmașul, cel mai legitim, dacă putem pentru ca să ne exprimăm așa, al lui George Călinescu. Doar că el nu atacă decât rareori marile personalități ale literaturii române ci, așa cum se întâmplă în recenta sa carte, *Pluta de naufragiu* (pe copertă apare „Pluta Meduzei”), figurile de rangul al doilea sau al treilea sau, uneori, persoane fără nici un rang, pe un registru foarte larg, ce se întinde de la trista celebritate a lui Iulie Hasdeu, trecând peste uitatul autor al romanului *Europolis*, Jean Bart, până la literatura bancherului Aristide Blank sau la „figurine” de fundal ca C.A. Ciulescu sau Nicolae Sutu. Nu pentru că nu ar avea aparatul și metoda prin care să examineze vârfurile, dar este mare degustător de rarități. În fișele sale de istorie literară din care se va naște, poate, o Istorie a literaturii, Florin Faifer se arată un artist plastic fără paletă și vopsele care se descucă doar cu pixul, dar portretele sale literare sunt mai vii decât le-ar fi pictat în culori, pe pânze de mici dimensiuni, când în ulei, când în peniță. Criticul își evaluează exact vocația de portretist, încât o seamă de articole poartă denumirea unor caractere: *Anxiosul* (Gabriel Bălănescu), *Apolinicul* (Traian Chelaru – de mirare că nu se pomenește și de teatrul, cu totul ignorat, al acestui autor), *Sangvinicul* – Dimitrie Karnabatt, autorul însuși meritând un capitol final intitulat, eventual, *Sfiosul*. Aceste „caractere” sunt, pe alocuri, pagini de proză artistică, pentru că Florin Faifer este iubitor și de cuvinte rare, fericit împerecheate. Aș fi putut jura că nu voi citi niciodată în viață ceva despre Lucrezia Karnabatt dar, o dată ce ai descins pe *Pluta* lui Florin Faifer, nu poți ști când te mai întorci la mal. Nu este o fișă de istorie literară, ci mai curând „viața romanțată” pe doar câteva pagini a d-nei Karnabatt. Este, în metoda lui Florin Faifer (pe urmele lui G. Călinescu, mai sus evocat), un triumf al criticii biografice. Parcă nici nu te mai interesează opera scriitorului comentat (deși, în cazul Lucreziei, ca să ne păstrăm în acest perimetru, aflăm ca e o remarcabilă prozatoare), fiindcă, de la primele rânduri, criticul îl transformă în personaj literar. Procedul este înșelător: istoricul literar nu se lasă pradă fanteziei. Artistul ascunde un „șoarece de bibliotecă”, capabil să inventarieze cele mai obscure periodice unde și-au publicat scrierile mulți dintre autorii pe care îi scoate, astfel, din anonim și le asigură un anumit relief literar. Dacă s-ar face un sondaj printre studenții la Litere, un procent majoritar ar răspunde că cea mai anostă disciplină este istoria literaturii. S-ar zice că „omul care vorbește în șoaptă” și-a ales cea mai ingrătă profesie: istoria literară. Dacă nu cumva Florin Faifer s-a născut tocmai pentru a dovedi cât farmec are istoria literară bine scrisă.